

<p>Od serčno zaželjeniga poklica, Ki Tebi zročil varstvo je Ljubljane, Pretekla je stoletja četertnica . . . Up nar prederzniši si spolnil z deli, Ki jih pred hitrih let valov togoto Emone bodo letopisi oteli . . . Kak Tvoje je bilo serce goreče, Za čast, in prid, in blágorstvo Ljubljane, Ljubljane, ljúbice nebes in sreče! . . . Poglej nje čverste, bistríh glav sinove, Ki vnoema v sercih se jim želja sveta, Obernit v dóma čast vsíh zgod osnove;</p>	<p>In zvestoseréne nje poglej dekleta, Lic rajski zor, oči poglej nebesa, In sramožljivost, ki je varh njih cveta . . . Kmetijske družbe ud nje zbor podpéraš, Podpéraš z njím domače Ti „Novice“, Zahvale vsíh Slovincov sí nabéraš, Ki bratov tihotíjo zabavljíce, De smo zarés mi Kranjci pozabili Že Slave mátere, nje govorice, Ki stala v bran je Atilovi síli, Ki prežívela mnoge je narode, Ki naj naprej ohráni Bog jo mili! itd. . .</p>
---	---

Tisto leto še je v št. 44, v tretjič natisnjen njegov sonet: *Memento mori!* —

L. 1846 prinesó „Novice“ št. 8 njegovo žalostnico: V spomin Matija Čópa po gerški ali latinski meri, in „Illyr. Bl.“ Nr. 17 po tevtonski (Jezičn. XVIII. B. str. 38. 39); naslednje leto pa se prikažejo na dan:

POEZIJE Dóktorja Francéta Prešérna.

V Ljubljani. Natisnil Józef Bláznik. 1847. 8. str. 192.

Za geslom: „Sim dolgo upal in se bal itd.“ na čelu so v razdelku I. **Pesmi**, in med njimi doslej ne omenjene: Pod oknam. Prošnja. Zapušena. Nezakonska mati. — V II. **Balade in romance**. Neiztrohnjeno serce. Ženska zvestoba. — V III. **Različne poezije**. Zabavljivi napisi. Nekim pevcam duhovnih pesem. Krempeljnu. Kopitar. Daničarjam. Bahači čvetero bolj množnih Slave rodov. Naróbe Katón. Pričujoče poezije. — V IV. **Gazele**. — V V. **Sonetje**. Je od vesel'ga časa teklo leto. Ni znal molitve žlahtnič terde glave. Sanjalo se mi je, de v svetim raji. Na jasnim nebi mila luna sveti. Marskteri romar gre v Rim, v Kompostelje. Zgodi se včasih de Mohamedani. — V VI. **Kerst per Savici**.

Besedica o kmetijstvu.

(Dalje in konec.)

Da bode pa od poduka v kmetijstvu na ljudskih šolah kak zdaten vspeh in napredek, potrebno bode ta poduk polagoma v ljudske šole na Kranjskem tudi postavno kot obligaten predmet vpeljati.

Prav lepa prilika je tú, katera naj se le porabi in dejansko izpelje.

Tú-sem drugega treba ni, kot le §. 6 postave od 28. svečana 1874. leta tako prenarediti, da bode ponavljavni in kmetijski šoli ob enem zadostoval, to je, da bode ta §. dovoljeval pozimski čas od onih štirih tedenskih ur poduka za dečke — po 2 uri za ponavljavni, a po 2 uri pa za teoretični kmetijski poduk, ter da

bode dalje tudi poletni čas kakor učiteljem tako tudi učencem vsak teden — ob nedeljah ali drugih pripravnih prilikah — po 2 uri kmetijski poduk zapovedan predmet, obravnaval bi se v tem času teoretično-praktičen kmetijski poduk.

Več in temeljiteje o tem govoril sem pri okrajni učiteljski konferenci v Postojni 7. julija t. t.

Za dve uri podučevanja v kmetijstvu med poletnim časom na teden naj bi dotični učitelji dobivali iz kake v ta namen pridobljene državne subvencije primerne nagrade!

Strogo samostalno vpeljan kmetijski poduk le ob pozimskem času bi se pa skoraj nikjer dobro ne obnesel; združen s ponavljanico po zimi in samostalno nadaljevan po leti edino le more mili domovini zdatno koristiti in kmetijstvo polagoma na boljšo stopinjo pravega napredka povzdigniti.

Uzroke temu navedel sem v gori navedenem okrajnem učiteljskem zboru, ter tudi ob kratkem povedal, kako se dá kmetijski poduk v ljudske šole Postojnskega šolskega okraja praktično in plodonosno z dobrim vspehom vpeljati, a to ne velja samo za imenovani šolski okraj, marveč po okoliščinah tudi za vso Kranjsko deželo. Ker je „Učiteljski Tovariš“ ravnokar „ad verbum“ objavil ves referat, toraj v tej zadevi ne bodem tukaj dalje besedoval.

Omeniti moram le še, da vsak pravi in zavedni učitelj v svoji šolski občini tudi uže sedaj v povzdigo kmetijstva, osobito sadjereje, kolikor toliko doprinese more.

Moje nasvet v ta namen bil bi kratek ta-le:

Skoraj v vsakem šolskem okraju nahaja se kak v kmetijstvu sploh — sosebo pa v sadjereji — bolj ali manj izobražen in zaveden učitelj; taki učitelji bili bi oni, kateri so bili do 1875. leta na kakem učiteljskem kmetijskem tečaju ali v Beču, ali pa v Gradcu, Gorici, Celovcu in Mariboru, kamor so bili po šolskih oblastnijah na deželne stroške zaradi podučevanja v kmetijstvu poslani.

Prilika ta se pa zadevajočim učiteljem gotovo ni le za njihovi kratek čas na deželne stroške prirejala, nego temveč le osobito za-to, da s tam pridobljenimi vedami (kmetijskimi) v posledici deželi tudi kaj koristijo.

Naj bi se toraj učitelji vsakega šolskega okraja med letom tako-le na bolj pripravnih krajih ob priličnih časih zbirali; pri takih prilikah naj bi kak v kmetijstvu bolj izurjen učitelj vsaj sadjerejo svojim sokolegom dejansko kazal; za njo se skoraj povsod dovolj potrebnih pogojev nahaja. Ne rečem pa s tem, da bi učitelji vsega svojega obširnega šolskega okraja morali vsi na jednom in istem kraju zbirati se, tega ne, ampak le, da se jih po več skupaj na kakem centralnem in neodročnem kraju snide.

Vzemimo na priliko naš Postojnski šolski okraj, kateri je med vsemi na Kranjskem največji in razpada v štiri sodnijsko-davkovske okraje, namreč: v Postojni, Bistrici, Vipavi in v Senožečah. Učitelji vsakega teh štirih sodnijsko-davčnih okrajev naj bi se od časa do časa — posebno ob prilikah, ko po svoje mesečne dohodke k davkarijam hodijo — na kakem priročnem kraju svojega okraja h kmetijskim shodom in vajam zbirali. Kjer je pa šolski okraj bolj raztresen, naj bi se učitelji v posebne oddelke grupirali. Tako bi se učitelji Radovljskega šolskega okraja za kmetijske shode dali prilično tako-le razdeliti: Dolinci bili bi za-se, Bohinci za-se, Bledci za-se, a Radovljska okolica pa zopet za-se ena taka učiteljsko-kmetijska skupščina.

Taki shodi bili bi kratkočasni in bi prizadevali le malo stroškov; upati je, da bi se s časom kak donesek odškodnine pridobil; korist takih shodov bila bi pa neprecenljiva.

Ako bi pa taka učiteljsko-kmetijska grupa iz početka ne imela kolikor toliko v kmetijstvu izvedenega učitelja v svoji sredini, naj bi se tak od časa do časa iz kake druge sosednje grupe na pomoč jemal, kar bi gotovo rad vsak prav, zaveden, patrijotičen in sposoben učitelj z veseljem prevzel, ter svojim sobratom radovoljno v pomoč priskočil.

Za taka zborovanja se pri sedanjih okoliščinah res nihče ne more siliti. In — ravno tu imamo učitelji cele dežele najlepšo priliko, prostovoljno pokazati, da smo „na pravem mestu“ in da nam je na boljši prihodnosti naraščaja v resnici tudi kaj ležeče.

Če ne bodemo učitelji za blagor in napredek dežele v resnici vneti, kdo pa potem hoče biti?

Mar li on, ki nam je v poduk in odgojo izročen? Ne! Učitelji prizadevajmo si pred vsem, ljudstvu biti uzor napredovanja in — pognemovalcev nam se manjkalo ne bode. „Beseda miče, zgled pa vleče.“

Zatoraj — mili gospodje sobratje blage domovine! Česar se nismo mogli v svojem času našega šolanja priučiti, pridobljajmo si pa sedaj v javnosti po lastnem trudu in prizadevanji.

Žal nam tega gotovo nikdar ne bode!

Rek pravi: „Kdor s časom ne napreduje, ta zaostaja.“ Čas pa uže sedaj nad vse zahteva, da se kmetijstvo na boljšo stopinjo napredka povzdigne, in to po ljudskih šolah — po ljudskih učiteljih, kateri bi s trdno voljo v malo letih izredno veliko — ne rečem preveč — največ v ta namen donesti in storiti mogli.

Tedaj — ne plašimo se tega prevažnega posla (kmetijstva), temveč oklenimo se ga urno z vsemi dušnimi in telesnimi silami, da počasi in polagoma vso stvar v pravi tir spravimo, ter tako tudi, ako uže vsi sami sebi ne, vsaj svojim naslednikom boljšo in milejšo prihodnost priborimo in zagotovimo. Pokažimo se v polni meri, da smo neprisiljeni in pravi

patriotje v svojem poklicu, ne pa le sebičneži in egoisti, kakoršnih se po vseh stanovih le preveč nahaja. Pokažimo svetu, da za svoj národ v resnici živimo tudi s tem, da njegov gmotni stan po lastnem trudu, po lastnem prizadevanji s potrebnim podukom v milejši položaj spravimo!

Ne bodimo podobni vojakom v nepremagljivi trdnjavi, katere uže grom sovražnikovih topov izzad daljnih gorá oplaši, da orožje od sebe vržejo, trdnjavo oplašeni zapusté in vhod v njo sovražniku brez boja prepusté!

Ni je pod božjem solncem tako težavne in okrutne reči, da bi jo trdna in železna volja in pa neodjenljiva vstrajnost ne premagala; nekaj enakega zdi se mi tudi vpeljava kmetijskega poduka v ljudske šole na Kranjskem in podučevanje mladine v taistem pri sedanjih okoliščinah!

Po malem in polagoma se veliko doseže in daleč pride.

Mili gospodje sobratje in sokolegi! Skažimo in kažimo se tako dobro v národnem, kakor tudi v napredovalnem obziru gledé kmetijstva povsod, da smo vredni sinovi hrabrega národa Slovenskega, kateri nas je odgojil in nam težavno nalogo učiteljevanja zaupal, kateri nam svoj najdražji zaklad, milo decó, steber prihodnosti — v poduk in odgojo izročal!

Trdni sklep, resnična volja, srčnost in vstrajnost nas ne sme zapustiti, drugo bode vse gladko izpod rok šlo!

Na Premu, 16. septembra 1880.

Matija Rant.

Dopisi in novice.

Deželna učiteljska skupščina (3.) za Štajarsko dné 13. in 14. septembra t. l. — (Dalje in konec).

Gospod Peter Logar govori o vprašanji: »Kako naj šola pri zatiranji zlega kretinizma sodeluje?« Najprej navaja dela, katerih je pri sestavi svoje obravnave upotreboval in govori o bitstvu kretinizma, o njegovem razširjevanji in starosti, kaj ga proužročuje in kako ga moremo zatirati. Govornik stavi več predlogov in je pred vsem zato, da se mladina podučuje, kako si more zdravje ohraniti; iz tega uzroka, namreč zarad daljšega poduka pri mladini, povdarja osemletno šolsko obiskovanje, pravi pa tudi med drugim: učitelj naj po svoji mogočosti podpira vsa podvzetja, kjer se idioti i polukretinci (bebeci) podučujejo.

(Tak zavod je na zg. Štajarskem, vodijo ga sestre od Križa (Kreuzschwestern), teh ubogih revčev se prvi usmili duhovski red. Dobro bi bilo, ko bi nam šolski listi večkrat kaj poročali o teh zavodih. Za zdrave otroke se veliko potroši, a taki zapuščeni so najbolj usmiljenja vredni, učitelj na javnih solah ne more tukaj veliko storiti. Ur.)

Gosp. Haim predlaga: Deželni šolski svet naj dela na to, da se bodo okrajni zdravniki v kretinizmu podučevali in da bodo potem v krajnih učiteljskih konferencah o tem govorili.

Predlogi poročevalčevi in g. Haim-a se sprejmô. S tem je bilo prvo glavno zborovanje končano. —